

2022-04-21
TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr: KFKS 2022/143

Remiss – En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker (SOU 2021:95)

Yttrande till Socialdepartementet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen att fatta följande beslut.

Kommunstyrelsen antar förslag till yttrande enligt bilaga 2 till tjänsteskrivelsen daterad den 21 april 2022.

Sammanfattning

I remissen föreslås ändringar i alkohollagstiftningen som innebär att småskaliga och oberoende producenter av hantverksmässigt tillverkade alkoholdrycker ges möjlighet att sälja begränsade mängder alkoholdrycker till besökare som genomgått ett studiebesök eller tagit del av en föreläsning på tillverkningsstället.

I yttrandet framförs i huvudsak att kommunen är positiv till utredningens förslag och att förslaget kan bidra till nya arbetstillfällen inom det lokala näringslivet med en positiv spridningseffekt på besöksnäring, hotell- och restaurangverksamhet. Utredningens analys av konsekvenserna för folkhälsan och överensstämmelse med EU-rätten med ett i övrigt bibehållet detaljhandelsmonopol är rimliga. I yttrandet understryks vikten av att förslaget, om det genomförs, är kostnadsneutralt för kommunerna.

Ärendet

Gårdsförsäljningsutredningen har överlämnat betänkandet En småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker (SOU 2021:95) till regeringen. En sammanfattning av betänkandet framgår av bilaga 1. Betänkandet är ute på remiss till och med den 10 juni 2022. Nacka kommun är inte remissinstans men kan lämna synpunkter på förslagen.

Ärendets tidigare hantering

Remissen har behandlats på socialnämndens sammanträde den 29 mars 2022, § 31. Socialnämnden beslutade att lämna synpunkter till kommunstyrelsen över remissen. Socialnämndens synpunkter framgår av bilaga 4.

Innehållet i remissen i korthet

Gårdsförsäljningsutredningens övergripande uppdrag har varit att utreda om och i så fall hur gårdsförsäljning av alkoholdrycker kan införas i Sverige under förutsättning att Systembolagets monopol säkras. Avgörande frågor för utredningen har varit vilket utrymme EU-rätten medger för gårdsförsäljning samtidigt som detaljmonopolet bevaras i övrigt samt vilka eventuella folkhälsokonsekvenser ett införande av gårdsförsäljning skulle kunna innebära.

Förslagen i remissen i korthet

Utredningens förslag innebär att småskaliga och oberoende producenter av hantverksmässigt tillverkade alkoholdrycker ges möjlighet att sälja begränsade mängder alkoholdrycker till besökare som genomgått ett studiebesök eller tagit del av en föreläsning på tillverkningsstället. Det möjliggörs genom att det införs nya bestämmelser och ändringar i alkohollagen och alkoholförordningen.

I alkohollagen föreslås bland annat begreppet gårdsförsäljning införas. Med gårdsförsäljning avses detaljhandel med alkoholdrycker på tillverknings- eller vinodlingsstället i samband med ett studiebesök eller en föreläsning som erbjuds allmänheten mot betalning och som har anknytning till den aktuella alkoholdrycken.

I ett nytt kapitel, 5 a kapitlet alkohollagen, föreslås bestämmelser om tillstånd till sådan försäljning, så kallat gårdsförsäljningstillstånd. Där framgår att det krävs ett särskilt tillstånd för gårdsförsäljning av den kommun där försäljningsstället är beläget. Tillstånd ska bara få ges under förutsättning att alkoholdryckerna som säljs är egentillverkade, den karaktärgivande delen av tillverkningen sker på tillverkningsstället, produktionsvolymen årligen uppgår vissa begränsade volymer och att tillverkaren är oberoende från tillverkare med större produktionsvolymer. Gårdsförsäljningstillstånd får även ges den som yrkesmässigt odlar druvor som används vid vintillverkning under vissa förutsättningar.

Vid gårdsförsäljning får försäljningen till varje enskild person vid samma besökstillfälle inte överstiga 0,7 liter spritdryck, 3 liter vin, 3 liter starköl, och 3 liter andra jästa drycker. Kommunen beslutar under vilka tider gårdsförsäljning får bedrivas. Gårdsförsäljning får dock inte bedrivas tidigare än klockan 10.00 och inte pågå längre än till klockan 20.00. Lagändringarna föreslås börja gälla den 1 juli 2023 och vara tidsbegränsade till och med den 1 juli 2029. Gårdsförsäljningstillstånd får därmed som längst ges till den 1 juli 2029.

Juridik- och kanslistabens utredning och bedömning

Juridik- och kanslistaben har tagit del av socialnämndens synpunkter och delar nämndens synpunkter.

Bedömningen är att utredningens slutsats gällande förslaget effekt på folkhälsan i stort, som pekar på en mycket liten påverkan och en begränsad påverkan på barn och unga, är rimlig. Förslaget bedöms vara i linje med Nacka kommuns alkoholpolitiska program.

Juridik- och kanslistaben bedömer vidare att utredningens slutsats om att det går att förena en restriktiv form av gårdsförsäljning med de EU-rättsliga förutsättningarna och med ett i övrigt bibehållet detaljhandelsmonopol är rimlig.

Förslaget innebär att kommunerna får utökade uppgifter i fråga om tillståndshantering och tillsyn. Dessa uppgifter ska dock fullt ut finansieras genom avgifter som betalas av den som avser att bedriva gårdsförsäljning. Bedömningen är därför att det inte föreligger några ekonomiskt betungande konsekvenser för kommunen med anledning av förslagen.

Vad gäller kommunens handläggningsförfarande avseende tillståndsprövning bedöms denna i stora drag kunna fortsätta enligt inarbetade rutiner. Den tillsyn kommunen genomför kan också i stora delar genomföras på samma sätt som i nuläget. Om förslaget genomförs har kommunen att hantera och besluta om ansökningar om gårdsförsäljningstillstånd, tillsynsavgift vid gårdsförsäljningstillstånd, ansökningar om gårdsförsäljningstillstånd där sökande redan har ett serveringstillstånd och tillsynsavgift vid gårdsförsäljningstillstånd där sökande redan har ett serveringstillstånd. Detta kan medföra en viss utökad administrativ belastning för kommunen men ska finansieras genom avgifter enligt taxa och därmed vara kostnadsneutralt för kommunen.

Den samlade bedömningen är att utredningens förslag är positivt och kan bidra till nya arbetstillfällen inom det lokala näringslivet och få en positiv spridningseffekt på besöksnäring, hotell- och restaurangverksamhet i en kommun som Nacka. Samtidigt bedöms den konsekvensanalys av folkhälsan som utredningen presenterat vara rimlig.

Förslag till yttrande

I förslag till yttrande lyfts i huvudsak att kommunen är positiv till utredningens förslag och att det kan bidra till nya arbetstillfällen inom det lokala näringslivet med en positiv spridningseffekt på besöksnäring, hotell- och restaurangverksamhet. Utredningens analys av konsekvenserna för folkhälsan och överensstämmelse med EU-rätten med ett i övrigt bibehållet detaljhandelsmonopol är rimliga. I yttrandet understryks vikten av att förslaget, om det genomförs, är kostnadsneutralt för kommunerna. En administrativ belastning för kommunernas hantering av nya tillstånds- och tillsynsärenden kan innebära ett behov av ytterligare arbetskraft, varför kostnaden ska täckas genom möjligheten att ta ut avgifter.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut har inga direkta ekonomiska konsekvenser. Lagförslagen i remissen bedöms vara kostnadsneutrala för kommunerna eftersom kommunens hantering av tillstånd och tillsyn av alkoholtillstånd är avgiftsfinansierade enligt taxa. Förslaget bedöms kunna leda till att nya arbetstillfällen i kommunen uppstår, vilket skulle kunna leda till ökade intäkter i form av kommunalskatt i viss utsträckning. Förslaget att tillåta gårdsförsäljning innebär sannolikt även en positiv spridningseffekt på besöksnäring, hotell- och restaurangverksamhet i Nacka.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut bedöms inte medföra några större konsekvenser för barn eftersom exponeringen av alkohol mot barn i samband med gårdsförsäljning enligt förslagen i remissen beräknas vara begränsad.

Bilagor

1. Sammanfattning av SOU 2021:95. För det fullständiga betänkandet se: [En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker - Regeringen.se](#)
2. Förslag till yttrande
3. Protokollsutdrag socialnämnden den 29 mars 2022, § 31
4. Socialnämndens synpunkter
5. Tjänsteskrivelse socialnämnden

Engin Ceylan
Kanslichef
Juridik- och kanslistaben

Christopher Arontaus
Kommunjurist
Juridik- och kanslistaben